

Bly i gamle malingslag - betyder bevaring frem for udskiftning

En ny ikke-støvende metode til istandsættelse af gamle vinduer løser alle arbejdsmiljømæssige problemer ved blyholdige malinger på en arbejdsbesparende, enkel og naturlig måde.

Af Søren Vadstrup
Arkitekt m.a.a. Center for Bygningsbevaring i Raadvad.

Konstateringen af blyholdig maling på gamle vinduer betyder *ikke*, som mange tror, at det *ikke* kan lade sig gøre at vedligeholde og istandsætte disse på en arbejdsmiljømæssig enkel og naturlig måde, der tilmed er meget arbejdskraftbesparende.

Tvært imod kan det med det samme fastslås, at den måde, hvor de gamle lag af blyhvidt og blymønje gør *mindst* skade på natur og mennesker, er ved at bibeholde dem på de vinduer, døre m.v., hvor de er malet på. Hvis blyhvidtmaledede vinduer eksempelvis skiftes ud, forurener den farlige, blyholdige maling på de kasserede rammer og karme vores miljø allermost.

Derfor har Center for Bygningsbevaring i Raadvad gennemført en række forsøg i samarbejde med Gentofte kommune og arkitekt Michael Freddie, hvor man har vist at det er muligt at istandsætte gamle vinduer, der indeholder blyholdig maling, efter en ny ikke-støvende metode, der løser alle miljømæssige og arbejdsmiljømæssige problemer med blyet i malingen på en enkel og naturlig måde. Anvisningen er skrevet af arkitekt Søren Vadstrup, der er forsker på Arkitektskolen i København og forfatter til adskillige bøger om bygningsbevaring.

Det arbejdsbesparende, enkle og naturlige består bl.a. i at den blyholdige maling *kun* afrenses partielt – altså *kun* de områder, der er løse. Den fastsiddende maling bibeholdes på vinduerne. Derved minimeres affaldsmængderne for det farlige affald betragteligt. Afrensningemetoden gøres våd, og ikke støvende, med linolie. Denne tilfører samtidigt træet olie og giver derved dette nyt liv og forlænger levetiden med erfaringsmæssigt 100-200 år.

Dette betyder, at man *ikke* skal klæde arbejdspladsen ind i store plastiktelte eller udstyre håndværkerne med besværlige heldragter med masker med friskluftindtag. Tvært imod skal disse voldsomme, dyre og besværlige arbejder gennemføres, hvis man skifter de blyholdige vinduer i stedet for at istandsætte disse støvfrit, da en vinduesudskiftning producerer langt mere støv og langt, langt mere farligt affald end ved en støvfri afrensning og istandsættelse som beskrevet i den nye metode.

De værnemidler, der kræves for håndværkerne ved den nye, ikke-støvende afrensning af blyholdig maling er handsker, hue og i øvrigt almindeligt arbejdstøj forsynet med plastikærmer samt et plastikforklæde. Vinduerne forsynes med en indvendig, tæt plexiglasrude, der forhindrer at malingsresterne ved afrensningen falder ind huset og ydermere er indbrudssikker og giver et normalt dagslys til rummet mens arbejdet foregår.

Center for Bygningsbevaring's Anvisning til 'Ikke-støvende afrensning af blyholdig maling ved vindues-istandsættelse m.m.' er udarbejdet i overensstemmelse med Arbejdstilsynets vejledning C.O.8 af marts 2002 (Metallisk bly og blyforbindelser) samt også Branchearbejds miljørådet for Bygge & Anlæg (BAR) vejledning: *Håndtering af bly i bygninger* (6/2014), samt de heri opstillede foranstaltninger vedrørende:

- Forundersøgelser
- Indretning af arbejdsområde
- Ikke-støvende arbejdsmetoder
- Værnemidler og arbejdsmiljøforanstaltninger
- Rengøring og affaldshåndtering
- Sundheds- og hygiejneforanstaltninger

Anvisningen kan downloades gratis på www.bygningsbevaring.dk/vinduer

Center for Bygningsbevaring i Raadvad. Raadvad 40. 2800 Lyngby
tlf. 45 96 99 90 (10-14) Web-site: www.bygningsbevaring.dk e-mail: info@bygningsbevaring.dk

6/2014

Branchevejledning om
**HÅNDTERING
AF BLY I BYGNINGER**

BAR -Branchearbejdsmiljørådet for Bygge & Anlæg: Branche-vejledning om *Håndtering af bly i bygninger* (6/2014)

På forsiden er der vist den meget støvende og giftige tør-slibning af malingslaget med maskine og i hånden, der kræver meget omfattende tiltag overfor det giftige støv.

I den anvisning, du har i hånden, til *Ikke-støvende afrensning af blyholdig maling ved vindues-istandsættelse m.m.* benyttes en partiel våd, kold afskrabning, hvor der *ikke* producerer støv. Derfor er metoden meget arbejdsbesparende og de tilhørende arbejdsmiljøforanstaltninger meget enkle og naturlige.

Konstateringen af blyholdig maling på gamle vinduer betyder *ikke*, som mange tror, at det *ikke* kan lade sig gøre at vedligeholde og istandsætte disse på en arbejdsmiljømæssig enkel og naturlig måde, der tilmed er meget arbejdskraftbesparende.

Det viser en ny ikke-støvende metode til istandsættelse og nymaling af gamle vinduer, der er udviklet af Center for Bygningsbevaring i Raadvad

Tvært imod kan det med det samme fastslås, at den måde, hvor de gamle lag af blyhvidt og blymønje gør *mindst* skade på natur og mennesker, er ved at bibeholde dem på de vinduer, døre m.v., hvor de er malet på. Hvis blyhvidtmaledede vinduer eksempelvis skiftes ud, forurener den farlige, blyholdige maling på de kasserede rammer og karme vores miljø allermost.